

به نام خدا

پرسشنامه دست برتری چپمن و چپمن(1987)

مشخصات فردی :

جنس : سن : رشته :

مقطع تحصیلی:

شما هر یک از فعالیتهای زیر را معمولاً با کدام دست انجام می دهید؟

راست هر چپ

دو

1- نوشتن

2- نقاشی کردن

3- پرتاب کردن (چیزی)

4- چکش ردن

5- مسواک زدن

6- پاک کردن با پاکن

7- استفاده از قیچی

8- کبریت زدن (گرفتن چوب کبریت)

9- تکان دادن شیشه جوهر

10- استفاده از قاشق

11- استفاده از پیچ گوشتی

12- باز و بسته کردن درب بطری

معرفی ابزار

آزمون دست برتری: این برای سنجش دست برتری توسط چپمن و چپمن (1987) طراحی شده است. در این ابزار، 13 ماده ای از افراد خواسته می شود تا مشخص کنند که فعالیت های نوشتن، رسم کردن (نقاشی)، پرتاب کردن، چکش زدن، مسواک زدن، پاک کردن با پاک کن، استفاده از قیچی، کبریت زدن (گرفتن چوب کبریت)، تکان دادن شیشه جوهر، استفاده از قاشق، استفاده از پیچ گوشتی، باز و بسته کردن درب بطری و استفاده از چاقو را با کدام دست انجام می دهند. این پرسشنامه توسط حبیبی (1393) اعتباریابی شده است.

شیوه نمره گذاری

آزمودنی ها پاسخ خود به هر سؤال را با سه گزینه دست راست (نمره 1)، هر دو دست (نمره 2) و دست چپ (نمره 3) مشخص می کنند. بنابراین نمرات آنها بین 13 (کاملاً راست دست) تا 39 (کاملاً چپ دست) در نوسان بود که آزمودنی های دارای نمره 13 تا 17 به عنوان راست دست و آزمودنی های دارای نمره 18 تا 39 به عنوان غیرراست دست طبقه بندی شدند.

تعیین پایایی و روایی ابزارهای اندازه گیری

برآورد پایایی¹ پرسشنامه ها

¹ - reliability

برای تعیین پایایی، روشهای مختلفی وجود دارد. در این تحقیق برای مشخص نمودن پایایی پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ² استفاده گردیده است. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسشنامه‌ها یا آزمودن‌هایی که ویژگیهای مختلف را اندازه‌گیری می‌کنند بکار می‌رود. در اینگونه ابزار، پاسخ هر سوال می‌تواند مقادیر عددی مختلف را اختیار کند. سرمد و همکاران (1387) معتقدند که «برای محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ابتدا باید واریانس نمره‌های هر زیرمجموعه سوالات پرسشنامه یا زیرآزمون و واریانس کل را محاسبه نمود. سپس با استفاده از فرمول مربوطه مقدار ضریب آلفا را بدست آورد» (ص 169).

ضریب پایایی پرسشنامه‌های از طریق فرمول زیر به وسیله نرم‌افزار SPSS محاسبه شده است.

$$r_a = \frac{J}{J-1} \left(1 - \frac{\sum s_j^2}{s^2} \right)$$

r_a = ضریب آلفای کرونباخ

J = تعداد سوالات آزمون

s_j^2 = واریانس سوالات آزمون

s^2 = واریانس کل آزمون

چاپمن و چاپمن (1987) همسانی درونی این پرسشنامه را 0/96 و اعتبار بازآزمایی آن را 0/97 و همبستگی آن با ارزیابی رفتاری دست برتری را 0/83 گزارش کرده اند. در مطالعه حبیبی (1393) همسانی درونی این پرسشنامه را 0/84 محاسبه شد.

برآورد روایی³ پرسشنامه‌ها

²- Cronbach Alpha Coefficient

³- validity

روایی به این مفهوم اشاره دارد که وسیله اندازه‌گیری چیزی را که ادعا می‌کند دقیقاً همان چیز را اندازه بگیرد یعنی متناسب با آن باشد و از مهمترین آن روایی صوری و محتوایی است و برای اینکه پرسشنامه‌ای حداقل دارای روایی محتوایی باشد باید سوالات آزمون با توجه به مبانی تئوریک دقیقاً مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد تا میزان ارتباط و تناسب آنها با موضوع روشن گردد.

در مطالعه حبیبی(1393) برای بدست آوردن روایی پرسشنامه از نظرات استاد راهنما و چندین تن از دیگر اساتید و متخصصین و کارشناسان استفاده شده است.

تعاریف نظری

دست برتری: به عنوان ترجیح غالب یک دست در اجرای تکالیف عملکردی که با یک دست قابل انجام هستند، تعریف شده است (کاویل و برایدن، 2003). از همان آغاز شکل‌گیری تمدن، انسان در به کارگیری ابزار، از یک دست بیشتر از دست دیگر استفاده کرده است. دلایلی زیادی برای این مسئله وجود داشته است؛ مثل متأثر بودن از عوامل فرهنگی و اجتماعی، مسائل ناشی از عوامل ژنتیکی در رواج راست دستی، جانبی شدن مغز و برتری یک نیمکره بر دیگری و غالب شدن آن. دست برتری بیانگر تفاوت افراد از لحاظ ترجیح آنان در استفاده از یک دست در اجرای تکالیف و فعالیت‌های زندگی است. تقریباً بین 6 تا 17 درصد افراد جامعه را افراد دست چپ، و 3 تا 17 درصد را دو سوتوان و

بین 66 تا 89 درصد را افراد راست دست تشکیل می دهند. در تعریف دست برتری باید گفت اغلب منابع دست برتری، ترجیح فطری، زیست شناختی برای استفاده از یک دست بیشتر از یک دست دیگر، در انجام تکالیف و وظایف خاص در نظر گرفته شده و غالب بودن یکی از نیمکره ها در انجام آن تکالیف در ارتباط است (حبیبی، 1393).

تعاریف عملیاتی

دست برتری: منظور از دست برتری نمره ای است که آزمودنی در مقیاس چاپمن به دست می آورد.

1. حبیبی، عبدالله (1393)، بررسی رابطه بین سبکهای شناختی و یادگیری خودتنظیمی با دست برتری در دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
2. سرمد، زهره، بازرگان، عباس و حجازی، الهه (1387) روشهای تحقیق در علوم رفتاری، چاپ دوازدهم، تهران: انتشارات آگاه.

3. Cavill, S., & Brayden, P. (2003). Development of handedness: comparison of questionnaire and performance-based measures of preference. *Brain and cognition*, 53, 149-151.
4. Chapman, L.J., & Chapman, J.P. (1987). The measurement of handedness. *Brain cogn*, 6: 174-183.

دانشگاه
E KESHOO

تحلیل و مشاوره آماری
با نرم افزارهای آماری

SPSS

LISREL

AMOS

PLS

AHP

TOPISS

DEMATEL

جهت کسب اطلاعات بیشتر می توانید با تیم پشتیبانی **بوبوک** در تمامی
ساعت شبانه روز و هفت روز هفته تماس حاصل نمایید.

Site: www.bobook.ir

Phone number: 09194448186 – 09059793565

Telegram number: 09059793564

Telegram Channel: t.me/bobookir

Instagram: bobook.ir

Email: bobook.team@gmail.com

